

p l a n d a g 2 0 2 2

Breek uit de bubbel

Brussel, 19 mei 2022

Rapport van de Jury voor de PlanDag-prijs 2022

De PlanDag-prijs 2022 wordt mede mogelijk gemaakt door Antea Group.

De PlanDag 2022 vindt plaats op 19 mei 2022 bij perspective.brussels te Brussel en handelt over het thema “Breek uit de bubbel”. Ruimtelijke professionals uit Nederland, Vlaanderen en Brussel krijgen er een forum om in discussie te gaan over de manier waarop we als ruimtelijke professionals kunnen of moeten omgaan met sociale, culturele, professionele, nationale en tijdsbubbels.

Deelnemers werden via een open call voor bijdragen (papers, opinies en praktijkbesprekingen) uitgenodigd om voor 28 februari 2022 een abstract en vervolgens uiterlijk 5 april 2022 de volledige bijdrage in te dienen. Auteurs van papers konden aangeven een gooi te willen doen naar de PlanDag-prijs 2022. Het bestuur van de PlanDag heeft uiteindelijk tien papers ontvangen die meedingen naar deze PlanDag-prijs.

De papers werden beoordeeld door een jury bestaande uit:

Marten Dugernier, voorzitter (Antea Group België – BE),
Annemarie Hatzman (BNSP en Antea Group Nederland – NL),
Mattijs van Maasakkers (Ohio State University en TNO – NL) en
Stephan Reniers (Provincie Vlaams-Brabant en VRP – BE).

Rien van de Wall trad namens het PlanDag-bestuur op als secretaris van de jury.

De jurering is verlopen in twee rondes. In de eerste ronde heeft elk jurylid vijf papers gelezen. Iedere paper werd onafhankelijk door twee juryleden (het ene jurylid uit Nederland, het andere uit België) beoordeeld. Elk jurylid nomineerde de naar haar/zijn mening twee beste papers voor de tweede ronde. De jury waardeert de diversiteit aan onderwerpen in de papers, waarmee alle betrokken auteurs een mooie bijdrage leveren aan het ruimtedebat.

De zeven genomineerde papers voor de tweede ronde zijn:

- A. Alagic en B. de Zwart, ‘Bubbels van creativiteit. Een verkenning van de veerkracht van broedplaatsen in Nederlandse steden’
- K. Boussauw en S. De Boeck, ‘De ‘essentiële economie’: een sociaal rechtvaardige onderlegger voor de 15-minutenstad?’
- V. Dewaelheyns, A. Verachttert en M. Claeys, ‘Breek uit de tuinbubbel! Private paradijsjes ontpoppen tot collectieve deugden’
- I. Loris, ‘Vastgoedbubbel. Is wonen nog betaalbaar?’
- G. Mertens, ‘Omgevingsbeleid bij de tijd. Hoe omgevingsprofessionals de tijd beter kunnen integreren in het beleid’
- A. Pisman, H. Bieseman en V. Strosse, ‘Het Ruimterapport 2021. Een rapport over de (trage) veranderingen van de ruimte in Vlaanderen, maar ook een verhaal over nieuwe (minder) ruimtelijke thema’s die steeds belangrijker worden’
- P. Vervoort en F. Vandevenne, ‘Komt een man bij de dokter. Een novelle over gezonde leefomgevingen’

De juryleden hebben in de tweede ronde elke paper een score gegeven op basis van vier criteria: (a) originaliteit van de invalshoek, (b) inhoudelijke kwaliteit, (c) helderheid van de gedachtegang en (d) betekenis voor zowel de Vlaamse/Brusselse als de Nederlandse planningspraktijk. Per criterium kon een jurylid maximaal 5 punten toekennen. De punten zijn bij elkaar opgeteld, zodat elke paper een maximale score van 20 punten per jurylid kon krijgen. De winnende paper is de paper met de hoogste

som van de scores van alle juryleden tezamen (dus maximaal 80 punten). De juryleden gaven een inhoudelijke toelichting bij hun score, waarvan u in wat volgt de samenvatting kan lezen.

A. Alagic en B. de Zwart, 'Bubbels van creativiteit'

56 / 80

70 %

De vlot leesbare paper van Alagic en de Zwart past het veerkrachtconcept toe op het fenomeen van stedelijke broedplaatsen: een verfrissende benadering volgens de jury. De praktische en gedetailleerde analyse van de cases geeft goed inzicht in de manieren waarop broedplaatsen omgaan met schokken. Het onderzoekskader lijkt echter nogal hypothetisch en de conclusie aan het einde pakt niet op alles terug. Wellicht levert verder onderzoek meer bruikbare tools op.

G. Mertens, 'Omgevingsbeleid bij de tijd'

57 / 80

71 %

Mertens brengt een heldere uiteenzetting met prikkelende vragen over de tijdsdimensie in het omgevingsbeleid. Daarop volgt een enthousiasmerend (zij het redelijk voorspelbaar) pleidooi voor het ontwikkelen van een 'actieve tijdsreflex', mooi vertaald naar negen principes. De paper lijkt een eerste verkenning, met nogal wat algemeenheden en onrijpe toepassingen. Deze maken onvoldoende duidelijk hoe het concept in de praktijk kan/moet doorwerken. De leesbaarheid voor buitenstaanders kan worden verbeterd door sommige verwijzingen te verduidelijken.

A. Pisman, H. Bieseman en V. Strosse, 'Het Ruimterapport 2021'

58 / 80

73 %

Deze zeer leesbare paper presenteert interessante elementen uit het recentste Vlaamse ruimterapport. Met analytische blik illustreren de auteurs op overtuigende wijze wat het oplevert als bij rapportage over ruimtelijke thema's 'over het muurtje wordt gekeken' en meer geïntegreerd wordt gedacht. De conclusie is sterker dan het verhaal ernaartoe. De beschrijving van de onderwerpen blijft enigszins oppervlakkig en mist daardoor soms nuance. Met name rond de nieuwe thema's die in de inleiding worden aangekondigd, had de jury een meer omstandige toelichting op prijs gesteld. Voer voor een vervolgpaper is de vraag hoe deze benadering zich kan vertalen in een meer geïntegreerd ruimtelijk beleid.

V. Dewaelheyns, A. Verachtert en M. Claeys, 'Breek uit de tuinbubbel!'

61 / 80

76 %

'Breek uit de tuinbubbel!' is een gepassioneerd, sterk onderbouwd en vlot leesbaar artikel over het belang van tuinen, zowel analytisch als beleidsmatig. Het biedt een overzichtelijk retrospectief van de agendavorming in Vlaanderen, maar is ook voldoende relevant voor Nederland. Het thema is actueel, weet te raken en zet aan tot denken. De auteurs reiken een kader en een concreet actieplan aan om als beleidsmakers, academici en planners mee aan te slag te gaan. Dit verdient uitbreiding.

Deze boeiende, helder geschreven paper be vraagt betaalbaarheid van huisvesting in Nederland en (vooral) Vlaanderen. Loris adresseert een thema dat de laatste tijd hoog op de beleidsagenda is komen te staan. Argumenten worden onderbouwd met data en verwijzingen, al vraagt de jury zich af of deze voor het Nederlandse luik volledig zijn en voldoende gereviewd zijn. Uit het vergelijkend perspectief vloeien interessante contrasten voort. Er had nog meer belang gehecht kunnen worden aan de regionale samenhang in het beleid; zeker nu in elk geval in Nederland steeds meer op regionaal niveau moet worden afgestemd. Er worden krachtige aanbevelingen gedaan, al komen die door de analytische focus van de paper ietwat uit de lucht vallen aan het einde: eigen visie van de auteur voor Vlaanderen, gebaseerd op beleidsbrief voor Nederland.

De bijdrage van Boussauw en De Boeck neemt kritisch, genuanceerd en toch zeer helder stelling in met betrekking tot een veelbesproken concept voor de stad post-corona: de 15-minutenstad. Voorbij de hype en de gangbare kritieken, vertalen de auteurs het concept naar de (beoogde) praktijk op een manier die recht doet aan een urgente en relevante kwestie in Nederland en Vlaanderen: sociale rechtvaardigheid. De vraag hoe stedelijke overheden kunnen bijdragen aan een gegarandeerd aanbod van voorzieningen is niet zozeer nieuw, maar het pleidooi om sociale en economische criteria mee te nemen in de verwezenlijking van de 15-minutenstad is een waardevolle en veelbelovende toevoeging aan verschillende theoretische en praktische discussies in het vakgebied.

De uitgebreide inleiding in het concept gaat te koste van een diepere uitwerking van de stellingname. Nu gaan de auteurs enkel in op financiële toegankelijkheid voor kwetsbare groepen, en minder op aspecten als gender, etnische afkomst en fysieke bewegingsmogelijkheden. De jury moedigt de auteurs aan de voorbeelden verder uit te werken en te verruimen om de betekenis van de paper voor de planningspraktijk te vergroten.

Vervoort en Vandevenne hebben de jury aangenaam verrast door de erg originele stijl én inhoud van hun betoog. De keuze voor een novellenvorm laat toe een herkenbare problematiek, nl. gezondheid in relatie tot omgevingsbeleid, in zijn complexiteit te erkennen en toch toegankelijk over te brengen. De vorm alleen al doet recht aan de oproep om de bubbel te doorbreken op meerdere manieren.

De paper illustreert mooi hoe twee beleidsdomeinen uit hun bubbel treden en toenadering zoeken, maar nog niet aan een geïntegreerde praktijk toekomen. Het roept op tot meer aandacht voor de samenhang tussen beide domeinen.

Los van de urgentie en relevantie van de onderwerpkeuze, reiken de implicaties van deze paper ook voorbij vragen rondom gezondheid. De zoektocht van het personage verbeeldt sterk de versnippering van aandachtsvelden over verschillende subdomeinen en professionals. Door individuele problemen aanhangig te maken bij verschillende beroepsgroepen (en bijbehorende disciplines en takenpakketten) suggereren de auteurs een fundamenteel andere wijze om na te denken over een scala van problemen en uitdagingen waarmee planologen zich bezig houden. De behandeling van de

verschillende disciplines, de (epistemologische) fundamenteën en bijbehorende handelingsperspectieven is effectief en, mede gelet op de lengte van de paper, opvallend diepgravend.

Hoewel de paper soms nogal lichtvoetig overkomt, worden wel degelijk rake observaties gemaakt, met tevens handvatten naar het initiatief dat burgers zelf aan de dag zouden kunnen leggen om hun persoonlijke situatie te verbeteren. Met name de illustratie hoe bewustwording rondom omgevingskwaliteit aanleiding zou kunnen geven tot ruimtelijke zelfreflectie, biedt een interessante inkijk in mogelijke handelingsperspectieven die relevant zijn in dagdagelijkse vraagstukken omtrent woonplaatskeuze en ruimtelijk beleid.

Kortom, 'Komt een man bij de dokter' is een originele, kwalitatief hoogstaande behandeling van een urgent thema in de planningstheorie en -praktijk. Voor de jury mag deze novelle een complete roman worden.

De jury reikt de PlanDag-prijs 2022 ten bedrage van 1000 euro bijgevolg uit aan Peter Vervoort en Floor Vandevenne voor hun paper 'Komt een man bij de dokter. Een novelle over gezonde leefomgevingen'.

Van harte gefeliciteerd!
Namens de jury,

Marten Dugernier
Antea Group

Rien van de Wall
Bestuurslid PlanDag